

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
2. Generelt	4
3. Bygningmæssige forhold	8
3.1. Bygning.....	8
3.2. Beboerværelser.....	8
3.3. Øvrige rum	10
3.3.1. Toilet og badeforhold	10
3.3.2. Køkkenfaciliteter	10
3.3.3. Fritids- og opholdsrum	11
3.3.4. Vaskefaciliteter.....	13
3.3.5. Andre rum	14
3.4. Personalerum.....	15
4. Belæg og klientel.....	15
5. Udgang mv.	16
6. Beskæftigelse.....	18
7. Fritidsaktiviteter	19
8. Forplejning og opholdsbetaling.....	20

9. Lægebetjening	22
10. Besøg	23
11. Euforiserende stoffer	23
12. Medarbejdere	23
13. Husorden.....	24
14. Tilbageførsel.....	26
15. Gennemgang af sager om tilbageførsel og bortvisning.....	27
15.1.	28
15.2.	33
16. Opfølgning.....	39
17. Underretning.....	40

1. Indledning

Den 1. januar 1997 trådte lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand i kraft. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed og ethvert tjenestested, der hører under ombudsmandens virksomhed. Efter lovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens virksomhed alle dele af den offentlige forvaltning.

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og tre af embedets øvrige medarbejdere den 1. marts 1999 inspektion af Pensionen Skejby.

Inspektionen bestod af en indledende samtale med pensionens forstander og enkelte medarbejdere, rundgang i pensionen, en samtale med beboerne, forstanderen og en medarbejder (efter deres ønske en fællessamtale) og en afsluttende samtale med forstanderen.

Efter inspektionen modtog jeg journalmateriale dækkende en periode fra den 7. januar 1998 til den 3. februar 1999. Journalmaterialet vedrører beboere, der var blevet bortvist, havde fået karantæne eller var blevet tilbageført, jf. nærmere nedenfor pkt. 15, 15.1 og 15.2.

I tilslutning til inspektionen udarbejdede jeg

- et notat om iagttagelser under rundgangen i pensionen og
- et referat af dels den indledende samtale med forstanderen og enkelte medarbejdere dels den efterfølgende samtale med medarbejdere og beboere.

Med brev af 16. marts 1999 sendte jeg det nævnte materiale til pensionen, idet jeg bad om at modtage eventuelle bemærkninger eller tilføjelser inden en måned. Jeg modtog ikke bemærkninger eller tilføjelser fra pensionen.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til pensionen og Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle bemærkninger til de faktiske forhold. I brev af 2. februar 2000 har direktoratet fremsat pensionens og direktoratets bemærkninger som er indarbejdet i denne endelige rapport.

2. Generelt

Pensionen Skejby er en pension under kriminalforsorgen med plads til 26 beboere.

Om pensionens historie fremgår følgende af en folder, som jeg fik udleveret i forbindelse med inspektionen:

”Institutionen blev indviet i 1969 under navnet ’Ungdomspension Skejby’. Bygherren var Dansk Forsorgsselskab, som i 1973 blev lagt sammen med Dansk Fængselsvæsen til det, vi i dag kender som Kriminalforsorgen.

’Ungdomspensionen Skejby’ var et led i en planlagt kæde af institutioner tænkt til narkobehandling. Indretningen og strukturen var traditionel, dvs. morgenvækning, fastsatte spise - og mødetider og smurte madpakker. Alt praktisk omkring spisning og rengøring blev ordnet af personalet.

’Skejby’ havde dog fra starten adskilt sig fra de andre pensioner ved, at beboerne havde indflydelse på udformningen af regler for samvær og adfærd på pensionen. Man havde beboermøder og samarbejdsudvalg med repræsentanter fra beboerne.

For at tilvejebringe større indflydelse på - og ansvar for sin egen hverdag, blev en strukturændring i 1973 godkendt i Direktoratet for Kriminalforsorgen efter stort pres fra beboere og medarbejdere. Således blev strukturen ændret til, at beboerne overtog ansvaret for madlavning og indkøb.

I 1973 blev det samtidig tilladt at lade minusbeboere (beboere med ren straffeattest; min bemærkning) flytte ind på ’Skejby’. Inspirationen til denne ’udtynding’ kom fra militærpsykologen Bent Rieneck. Han havde i en større undersøgelse af danske værnepligtige dokumenteret, at positiv påvirkning/normoptagelse af eksempelvis kriminelle, var bedre i en kammeratskabsgruppe, end i en gruppe, der kun var udsat for et ’systems’ påvirkning gennem de ansatte.

Disse grundlæggende pædagogiske principper omkring beboerindflydelse, plus/minus modellen og udtynding, samt strukturen omkring basisgrupper har overlevet 70'erne og 80'erne, og står endnu som grundpiller i pensionens pædagogik. Udmøntningen af principperne har dog med tiden gennemgået en udvikling og haft forskellige udformninger – i samspil med udviklingen i det øvrige samfund. Udviklingsprocessen fortsætter og 'Skejby' bliver – som andre levende organismer – ikke færdig.

I samme periode gled Ungdomspensionen Skejby ligeledes over til at være Pension Skejby, på grund af en større aldersspredning”.

Pensionen optager bl.a. personer under tilsyn, strafafsonere, der er udstationeret, domfældte, der overføres efter straffelovens § 49, stk. 2, om alternativ afsoning og personer med betinget dom. Efter aftale med direktoratet fører pensionen tilsyn med ca. 10 klienter uden for pensionen. Der er tale om klienter, der tidligere har boet på pensionen.

I tilknytning til den lovændring, der fandt sted ved lov nr. 274 af 15. april 1997 om ændring af straffeloven og lov om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforsorg mv., er det forudsat, at der iværksættes forskellige administrative foranstaltninger, herunder en forsøgsordning med behandling af personer, der har begået visse seksualforbrydelser, som alternativ til frihedsstraf. Den 1. oktober 1997 er en forsøgsordning trådt i kraft. Ordningen gennemføres på grundlag af de gældende regler i straffeloven om betingede domme. I den betingede dom med vilkår om behandling skal længden af behandlingsperioden fastsættes. Et behandlingsforløb vil typisk bestå bl.a. af en fase med et indledende ophold af 3 – 6 måneders varighed i en af kriminalforsorgens pensioner eller eventuelt i en (amts)kommunal institution (som udgangspunkt på fængselsvilkår), (jf. Justitsministeriets meddelelse nr. 11401 af 17. september 1997 om forsøgsordning med behandling af personer, der har begået visse seksualforbrydelser, som alternativ til frihedsstraf).

Det blev i forbindelse med inspektionen oplyst, at denne forsøgsordning har bevirket et pres på pensionen.

Beboere, der hidrører fra Direktoratet for Kriminalforsorgens område, benævnes plus-beboere.

Siden 1973 har pensionen, som det fremgår af det, der er anført ovenfor, haft tilladelse til at optage 10 beboere. Af disse beboere, der ikke er klienter i kriminalforsorgen og som benævnes minus-beboere, kræves en ren straffeattest.

Spørgsmålet om optagelse er behandlet i den nævnte folder. Der er heri bl.a. anført følgende:

”Alle skal gennem samme optagelsesprocedure. Denne indledes med et *forbesøg*, hvor man bliver vist rundt, og får en snak med en medarbejder og en beboer, for at kunne danne sig et indtryk af pensionen.

Dernæst bliver man indkaldt til en *samtale med den gruppe*, man skal tilhøre. I samtalen deltager gruppemedlemmerne og den medarbejder som er tilknyttet gruppen (kontaktperson).

Når man af gruppen er indstillet til optagelse, skal beboermødet godkende indstillingen, og man kan herefter flytte ind, når der er plads eller anden godkendelse foreligger (f.eks. Direktoratet, anstalten m.fl.).

Gruppen kan i visse tilfælde henstille til afvisning”.

Det blev i forbindelse med inspektionen oplyst, at institutionen kan sortere ansøgere fra.

(Efter Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner m.v. træffer pensionen afgørelse om optagelse af bl.a. personer under tilsyn af kriminalforsorgen og indsatte under udgang (§ 1, stk. 2). Direktoratet træffer afgørelse om optagelse af domfældte, der overføres efter straffelovens § 49, stk. 2, og indsatte, hvor tilladelse til udgang (udstationering) gives af direktoratet (§ 1, stk. 3)).

Det blev også oplyst, at det tilstræbes, at beboermassen ikke består af mange, der har begået den samme form for kriminalitet, ligesom der er et ønske om, at højst to beboere ad gangen må være præget af en rockerkultur. Pensionen ønsker ikke at optage beboere med tilknytning til Hells Angels eller Bandidos.

Om aldersfordelingen blev det oplyst, at den spænder fra 17 år og op mod 40 år. Der kan optages ældre beboere. Det tilstræbes, at beboermassen aldersmæssigt er fordelt.

På pensionen optages såvel mænd som kvinder. Kønsfordelingen var på tidspunktet for inspektionen ca. 1/3 kvinder og 2/3 mænd. Det blev oplyst, at der er positive erfaringer med kønsfællesskabet i pensionen.

Beboernes ophold i pensionen strækker sig over ½ - et år. Enkelte beboere opholder sig længere tid i pensionen.

Pensionens beboere er opdelt i grupper med 6 – 7 beboere i hver gruppe. I de enkelte grupper er der både beboere, der har begået kriminalitet, og beboere, der ikke har begået kriminalitet. Den nævnte folder indeholder følgende information om grupperne:

”Gruppemøde:

... Gruppen har fælles husholdningsøkonomi, og skal sammen stå for madlavning, indkøb og eget køkken.

Gruppen holder møde *hver uge*. På mødet deltager også den medarbejder, som er gruppens kontaktperson. Deltagelse i gruppemøde, er *obligatorisk*, men der kan under særlige omstændigheder gives fri af gruppen.

Det er på gruppemøderne, man planlægger den kommende uge. Man fordeler opgaverne, og drøfter de problemer, der kan være opstået i løbet af ugen.

Gruppen fastsætter selv dagsordenen for mødet.

Beboermøde:

Hver anden onsdag afholdes beboermøde, hvor alle grupper samles og drøfter opgaver og aktiviteter, der er fælles for huset. Desuden informerer grupperne hinanden om f.eks. nye beboere, ligesom kontoret orienterer om nyt.

Deltagelse i beboermødet er ligeledes *obligatorisk*.

I forbindelse med beboermødet er der fællesspisning. Grupperne har på skift ansvaret for at sætte møde- og dagsorden, besætte ordstyrer- og referentrollen, samt stå for madlavning og rengøring af bestemte arealer”.

3. Bygningsmæssige forhold

3.1. Bygning

Pensionen Skejby, der som anført ovenfor blev indviet i 1969, er indrettet i en murstensbygning med to etager og kælder. Foran bygningen er der en stor parkeringsplads, og bagved er der et større grønt område.

3.2. Beboerværelser

Beboerværelserne er fordelt på en lejlighed og 25 værelser, hvoraf tre værelser er lidt større end de andre. Lejligheden og 11 af værelserne er beliggende på 1. sal, og de resterende værelser er i stuen.

Lejligheden er på ca. 20 m² og koster 1.750 kr. om måneden. De tre lidt større værelser, der har eget toilet og bad, er på ca. 12 m² og koster 1.150 kr. om måneden. De øvrige værelser er på ca. 9,4 m² og koster 850 kr. om måneden.

Lejligheden og værelserne istandsættes med maling ved hver ny indflytning. Under opholdet kan beboeren selv male værelset.

Pensionen kan bidrage til at udstyre værelserne med et standardinventar. De fleste beboere medbringer imidlertid egne møbler. Af den grund - blev det oplyst - har pensionen ikke inventar på lager til samtlige værelser. Pensionen har tidligere haft inventar til 14 værelser.

Lejligheden består af en entre med adgang til et badeværelse, der er indrettet med toilet, håndvask, spejl og badekar. Fra entreen er der adgang til en stor stue og derfra adgang til dels et soveværelse, dels et mindre køkken med køleskab, fryser, ovn, komfur med emhætte og køkkenskabe.

De tre lidt større værelser har udover selve værelset en lille entre, hvor der er opstillet et køleskab. Værelserne har også eget toilet og brusebad.

De resterende værelser har ikke eget toilet og bad. Umiddelbart inden for døren er der på disse værelser en afdeling med en håndvask med spejl og et klædeskab.

Værelserne er ikke udstyret med antennestik, da beboerne efter ledelsens opfattelse primært bør se fjernsyn sammen med andre beboere i fælleslokalerne eller foretage sig andre ting sammen med de øvrige beboere. Ledelsen frygter, at montering af antennestik vil betyde, at beboerne isolerer sig på deres værelser og ser tv hele tiden. Det er dog tilladt beboerne at medtage eget fjernsyn på værelserne.

Beboerne sørger selv for rengøring af værelserne.

Udover beboerværelserne er der endnu et værelse. Værelset benyttes af pårørende, der er på besøg, eller af en praktikant, der følger nattevagten. Værelset er udstyret med en seng og et skrivebord. Indgangspartiet er en lille gang, hvor der er opstillet et køleskab, et skab og en lille bordplade. Der er fra gangen adgang til et badeværelse med brusebad, toilet og håndvask.

Såvel i stueetagen som på 1. sal ligger værelserne og lejligheden ud til en lang gang. Gangarealet er belagt med tæppe, der er ophængt billeder og opstillet planter. Der er brandudstyr på begge etager.

Beboerværelserne og lejligheden fremstod pæne, lyse og rene.

3.3. Øvrige rum

3.3.1. Toilet og badeforhold

Såvel i stuen som på 1. salen er der i beboerafsnittet et badeværelse med tre brusere. Bruserafsnittene er adskilt med en væg, og der er ophængt badeforhæng. Der er etableret udsugning fra rummet. Der er endvidere vaske med spejle, og der er opstillet en træbænk.

I tilknytning til badeværelset er der to toiletter med håndvask og spejl.

Beboerne gør på skift selv rent på badeværelserne og toiletterne.

I kælderen er der til brug for beboerne endnu et badeværelse med badekar, bruser, håndvask, spejl og toilet.

Badeværelserne bruges af både mandlige og kvindelige beboere. Det blev oplyst, at det ikke volder problemer, at beboerne er fælles om badeværelserne.

Også disse lokaliteter fremstod pæne og rene.

3.3.2. Køkkenfaciliteter

Køkkenafdelingen er opdelt i fire mindre sektioner, der hver indeholder køleskab, fryser, spisebord med stole, skabe, ovn, opvaskemaskine, kaffemaskine m.m. Der er endvidere opstillet en sodavandsmaskine i køkkenafdelingen.

I forlængelse af køkkensektionerne er der indrettet en stor opholds- og spisestue, jf. nedenfor under punkt 3.3.3.

Beboerne bestemmer selv, om de vil spise i egen køkkensektion eller i spisestuen. Beboerne køber selv ind og laver mad.

Det er muligt fra den første køkkensektion at se gennem de øvrige køkkensektioner og opholds- og spisestuen, idet køkkensektionerne ikke er adskilt af vægge, men af under- og overskabe.

Køkkenafdelingen fremstod meget pæn, ren og hyggelig.

3.3.3. Fritids- og opholdsrum

På beboergangen i stueetagen er der et lille opholdsareal med et par stole, et bord og en blomsterkumme. Der er endvidere en mønttelefon og en opslagstavle. Fra arealet er der udgang til et grønt område med bl.a. en terrasse med borde og bænke, en grillplads, en bålplads og et boldareal.

På beboergangen i stueetagen er der endvidere et mørkekammer, der frit kan benyttes af beboerne. Én beboer har ansvaret for rummet. Det blev oplyst, at beboerne på tidspunktet for inspektionen ikke udviste særlig stor interesse for at benytte mørkekammeret.

I stueetagen er der også et videorum med diverse udstyr lige fra det simple til det mere avancerede såsom en redigeringsmaskine. Rummet benyttes ikke særligt meget, og det er planlagt at flytte det og ændre rummet til et lerrum med to drejebænke og en brændeovn.

På 1. sal er der i et rum, der tidligere har været tekøkken, blevet indrettet et solarium med en sol og en brusekabine. Det koster 10 kr. for 25 minutter, og poletter kan købes hos en af de to beboere, der er ansvarlige for solariet.

I kælderen er der indrettet et kondi- og opholdsrum. Lokalet er udstyret med diverse fitnessredskaber, en ribbe, spejle, et bordtennisbord, et billardbord, små borde og stole og et musikanlæg. Der er opstillet en brandslukker. Ifølge brandreglementet kan seks-syv beboere benytte lokalet samtidigt. Der er planer om at flytte fitnessredskaberne til et andet lokale, så der bliver bedre plads til at benytte de øvrige faciliteter.

I kælderen er der også en sauna med bad. Beboerne, der selv har lavet saunaen, kan frit benytte den. Den tændes og slukkes imidlertid af personalet, således at personalet altid ved besked om, hvorvidt der er beboere i saunaen.

I et af kælderenes øvrige rum er der indrettet et træværksted med diverse maskiner, redskaber og værktøj. En af beboerne har ansvaret for værkstedet, og en pædagog har det overordnede ansvar for maskinerne. Værkstedet kan benyttes af to - tre beboere ad gangen. Der bliver gjort flittig brug af lokalet, der en gang om året tilses af brandmyndighederne. På værkstedet laver beboerne bl.a. møbler til sig selv og til pensionens fællesrum.

I forlængelse af de fire køkkensektioner er der et større opholdsrum. Rummet indeholder en spiseafdeling, en syafdeling med bord med symaskine og strygebræt og en hyggeafdeling med sofaer, sofabord, stole, fjernsyn, video og musikanlæg. Der er også en reol med bøger og hylder med aviser, som pensionen abonnerer på (JyllandsPosten, Politiken, Berlingske Tidende, Århus Stiftstidende og Information). I opholdsafdelingen er der en vandbeholder, og der er ophængt en darts-kive og opslagstavler. Der er også ophængt gardiner og opstillet grønne planter.

I et særskilt lokale umiddelbart bagved opholdsafdelingen er der et tv-rum. Rummet er indrettet med sofa, bord og stole, fjernsyn og radio. Der er muligt på pensionen at se DR 1, TV 2, TV 3, 3+ og TV-Danmark.

I stueetagen er der også indrettet et pc-rum, som alle beboere kan benytte. Der er tre pc'ere, hvoraf én kan benyttes til spil, en fotokopimaskine og en printer. Der er opstillet en reol til opbevaring af bl.a. diverse spil. Det er planen, at pc-afdelingen skal flyttes til et andet og større rum, og at det nuværende pc-rum skal ændres til et samtalerum.

I stueetagen er den tidligere viceforstanderbolig ved at blive istandsat for i fremtiden at kunne indeholde en pc-afdeling (i det tidligere køkken) med adskilte studie- og underholdningspladser. Boligen skal i fremtiden også indeholde et mødelokale med sofagrube, fjernsyn, video og klaver. Beboerne deltager i istandsættelsen og har medindflydelse på indretningen.

Lokaliteterne gjorde et meget godt indtryk.

3.3.4. Vaskefaciliteter

I kælderen er der indrettet en vaskeafdeling med et rum med to vaske-maskiner med automatisk sæbedossering og to tørretumblere samt et rum med en elektrisk rulle, en centrifuge og et bord. I det sidstnævnte rum er der endvidere opsat tørresnore.

Besigtigelsen gav ikke anledning til bemærkninger.

3.3.5. Andre rum

I kælderen er der diverse opbevarings- og depotrum. Der er et til opbevaring af linned, toiletpapir, stole, borde, senge mv. Der er et andet rum til opbevaring af beboernes egne effekter og et tredje rum til brug for malerremedier. I et fjerde rum opbevares diverse campingudstyr (soveposer og lignende). (I denne afdeling af kælderen er der ønske om at indrette et nyt, mindre fitnessrum). Pedellen har ansvaret for alle depot- og opbevaringsrum.

I stueetagen og på 1. sal er der depotrum til opbevaring af rengøringsartikler, støvsuger, kaffe og diverse effekter fra fester.

Ved indgangspartiet er der en aflåselig postkasse til hver beboer. Der er tillige en kasse, hvorfra beboerne kan forsyne sig med nødvendige effekter, f.eks. lusemiddel og kondomer.

I hele huset er der opstillet brandudstyr, og ind til gangarealerne er der brandsikre døre.

Udenfor huset er der opstillet en container, der benyttes til metalværksted. I containeren er der diverse redskaber, stole og borde til udendørsbrug og brandslukningsudstyr.

Udenfor er der også en dobbeltcarport og et cykelskur, som beboerne har været med til at lave. Carporten benyttes til husets bil.

Disse andre rum og lokaliteter giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.4. Personalerum

I stueetagen ved indgangspartiet er der et vagtkontor med diverse kontorudstyr og et pengeskab til hver beboergruppe.

På 1. sal ligger administrationsafdelingen, der indeholder et stort lokale til brug for gruppe- og medarbejdermøder. Der er i tilknytning hertil et mindre køkken. Det er planen at lave lokalet om til forstanderkontor og møderum.

I afdelingen er der endvidere enkelte kontorer, hvoraf det ene benyttes af den medarbejder, der har nattevagt. (Fra kl. 24.00 til kl. 08.00 og i weekender er pensionen bemanded med en medarbejder). Lokalet er derfor indrettet med en seng, et skab mv. Beboerne kan komme i kontakt med medarbejderen ved hjælp af en ringeklokke, der er placeret uden for administrationsafdelingen.

Lokalerne fremstod pæne.

4. Belæg og klientel

Pensionen har, som nævnt ovenfor under pkt. 2, plads til 26 beboere. Det blev oplyst, at der – på tidspunktet for inspektionen - var en venteliste på 15-16 personer, der ønsker at flytte ind på pensionen. Den nærmere sammensætning af beboerne på tidspunktet for inspektionen blev ikke oplyst.

5. Udgang mv.

Justitsministeriets cirkulære af 6. januar 1985 om overførsel af domfældte i medfør af straffelovens § 49, stk. 2, til behandlingsinstitutioner og plejehjem m.v. indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 4. ...

Stk. 2. Anstalten (...) forelægger sagen for Justitsministeriet til afgørelse. Såfremt overførsel anbefales, skal anstalten (...) inden forelæggelsen i samarbejde med visitationsmyndigheden, jfr. stk. 3 og 4, have fastlagt de nærmere retningslinier for opholdet, herunder

1. hvilke vilkår, der skal gælde for opholdet, hvis domfældte overføres, herunder om der skal gælde særlige begrænsninger i domfældtes frihed, fx at tilladelse til at forlade institutionen uden ledsagelse kun må gives med samtykke af anstalten (...) eller Justitsministeriet,
2. i hvilket omfang anstalten (...) og eventuelt afdelingen skal underrettes om forløbet af anbringelsen, væsentlige ændringer i forholdene, overtrædelse af vilkårene m.v., og
3. efter hvilke retningslinier opholdet i institutionen kan bringes til ophør. Såfremt det findes hensigtsmæssigt, kan anstalten (...) træffe aftale med en afdeling af kriminalforsorgen om, at denne forhandler med visitationsmyndigheden med henblik på fastlæggelse af de nævnte retningslinier.

Stk. 3. Vedrører sagen overførsel til en institution under kriminalforsorgen, sker fastlæggelsen af de nævnte retningslinier i samarbejde med institutionen.

...”.

”§ 7. Ophold i institutionen sker på vilkår, at domfældte ikke begår strafbart forhold. I det omfang andet ikke er fastsat i henhold til § 4, stk. 2, gælder i øvrigt de almindelige regler for ophold i vedkommende institution.

Stk. 2. De vilkår, som er aftalt i henhold til § 4, stk. 2, eller som er fastsat af Justitsministeriet i forbindelse med overførselsbeslutningen, kan kun ændres med Justitsministeriets samtykke.

Stk. 3. ...”.

Fra en inspektion af Pension Engelsborg er jeg bekendt med, at direktoratet har iværksat en undersøgelse, der skal belyse, hvorvidt der er forskelle i pensionernes fortolkning af vilkårene for ud-

gang. Pensionen Skejby har - i den anledning går jeg ud fra - i et brev af 22. februar 1999 til direktoratet oplyst bl.a. følgende:

”Pensionen i Skejby udmønter det af Justitsministeriet, DFK, fastsatte pensionsvilkår som beskrevet i DFK’s første afsnit. D.v.s., at den dømte skal overholde de regler, der gælder for pensionen (husorden) samt fra mandag til fredag være tilbage på pensionen senest kl. 23.00 til næste dags morgen. Ved sygdom skal den pågældende være på pensionen hele tiden. Herudover er der aftalt særlige vilkår, som er fastsat enten af DFK v/bestemmelsen om § 49, 2 eller af pensionen udfra de pædagogiske målsætninger, der er aftalt i forbindelse med opholdet. Under alle omstændigheder er alle vilkår/aftaler accepteret af den pågældende.

Der kan således – i et forløb på pensionen – være tale om, at pensionen i en periode fastsætter/aftaler vilkår som svarende til, hvad der normalt betegnes som fængselsvilkår. Dette er altid af hensyn til, at pensionen får mulighed for at nå et pædagogisk resultat – og vilkårene er altid accepteret af den pågældende.

Denne slags aftaler om at opholde sig på pensionen på fængselsvilkår eller fængselsvilkårlignende vilkår, bruger vi også i forbindelse med prøveløsladtes og betinget dømtes ophold på pensionen.

I alle de år jeg har været forstander, og de år jeg har fungeret som viceforstander, har grundsynspunktet været, at når en beboer havde ophold på pensionen, var det udfra et specialpræventivt hensyn. Derfor har vi altid opereret med at aftale vilkår, der tilsikrer at hensigten med opholdet fremmes optimalt”.

Forinden jeg tager stilling til oplysningen om, at pensionen fastsætter/aftaler vilkår som svarende til, hvad der normalt betegnes som fængselsvilkår, beder jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen underrette mig om, hvorvidt pensionens brev af 22. februar 1999 har givet direktoratet anledning til at foretage sig noget – og i bekræftende fald hvad.

Af det nævnte brev af 22. februar 1999 fra pensionen fremgår om spørgsmålet om udgang følgende:

” Direktoratet spørger endvidere i sin skrivelse om, hvilke udgangsmuligheder der er for personer, der afsoner på pensionen på fængselsvilkår. Som udgangspunkt finder udgangscirkulærets regler anvendelse i den konkrete sag. Der er i tidens løb indgået mange særlige aftaler, hvor 3-ugers reglen

er fraveget – men alle disse aftaler, er indgået ud fra særlige hensyn, og efter accept fra den enkelte moderanstalt”.

I forbindelse med inspektionen oplyste pensionen, at udgangsreglerne gælder for beboere, der er anbragt på fængselsvilkår. Det blev samtidig oplyst, at en beboer i nogle tilfælde kan have fængselsvilkår i løbet af ugen og andre vilkår i weekender.

Jeg beder direktoratet om at oplyse, hvorvidt pensionens brev har givet direktoratet anledning til at foretage sig noget vedrørende dette punkt – og i bekræftende fald hvad. Jeg beder samtidig direktoratet om at udtale sig om det retlige grundlag for, at en beboer, der afsoner i pensionen på fængselsvilkår, kan have fængselsvilkår i løbet af ugen og andre vilkår i weekender.

6. Beskæftigelse

Det fremgår af den tidligere nævnte folder, at beboerne skal være i gang med arbejde/uddannelse eller have en dagligdag som husmand. Det er angivet, at der kan godkendes anden aktivitet i eller uden for huset.

Forud for inspektionen oplyste pensionen, at der altid er 2 – 4 beboere i gang med beskæftigelse i huset, dels fordi deres udstationeringsgrundlag er under ændring, dels fordi husmandsarbejdet er accepteret som et aktiveringstilbud i Århus Kommune, og endelig fordi husmandsarbejdet er accepteret som et selvstændigt udstationeringsgrundlag fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Om en husmands opgaver mv. indeholder den nævnte folder følgende afsnit:

”... Som husmand deltager man fra kl. 07.00 – 15.00 mandag til torsdag, og fra kl. 07.00 – 12.00 om fredagen. Der holdes kaffe- og frokostpause.

Dagen består af varierede opgaver omkring vedligeholdelse/repARATIONER af bygningen, rengøring af fællesarealerne samt male- og havearbejde.

I en *husmandskontrakt* sikres den enkelte tid til at søge job, deltage i kurser, søge bolig og gå til møder med offentlige myndigheder og lignende.

Husmændene (som regel en 3-4 stk.) kan evt. arrangere en ugentlig udflugt til eksempelvis museer, biograf, natur m.m. – herunder sejl- og fisketure med pensionens fartøj 'Kutter'n'.

Hver uge indledes med et husmandsmøde, hvor pedel og husmænd planlægger ugens opgaver og evt. udflugt".

På en almindelig hverdag vil beboerne enten være på arbejde uden for pensionen, på et uddannelsessted eller arbejde hjemme i pensionen.

7. Fritidsaktiviteter

Den nævnte folder indeholder til belysning af spørgsmålet om mulighederne for fritidsaktiviteter følgende afsnit:

"På Pension Skejby er der en række aktivitetsmuligheder:

Computerrum, videoredigering, foto/mørkekammer, kondirum med vægte, billard/pool, bordtennis, dart, sauna, solarium, metalværksted, træværksted, ler- og læderværksted. Endvidere er der mulighed for at sy, tegne og male m.m.

Udendørs er der køkkenhave og drivhus. Desuden disponerer huset over en lang række spil.

I 1995 købte Pension Skejby en lille fiskekutter, 'Kutter'n', for at kunne sætte garn eller blot sejlture.

Til tjenestekørsel og evt. udflugter disponerer pensionen over en minibus til 9 personer.

Hvert år arrangeres en skitur til Norge, en telttur og en kanotur. Enkelte år også et sejltogt med 'Vesterby' eller 'Lodsen'. De senere år har der desuden været afgang til Samsø Festivalen i 2-3 dage.

Et par gange årligt afholdes på institutionen en *aktivitetsdag* (som regel en lørdag), som et udvalg af beboere og medarbejdere arrangerer. Dagen indeholder forskellige kreative indslag eller arbejde, og slutter altid med en fest.

Deltagelse er *obligatorisk*".

I forbindelse med inspektionen blev det oplyst, at der afholdes en aktivitetsdag med fastlagt arbejdstema en gang i kvartalet. Ved afslutningsfesten er der ikke forbud mod alkohol, hvilket sjældent har givet anledning til problemer. Ved de fleste fester drikkes der ikke stærk spiritus. I forbindelse med fester er der mulighed for at medtage gæster udefra. Der kan være tale om familie, kæreste, skolekammerat o.lign.

8. Forplejning og opholdsbetaling

Beboergrupperne sørger selv for indkøb og madlavning. Jeg forstår det sådan, at beboerne selv betaler for forplejningen. Der er til hver gruppe af beboere en særskilt køkkenafdeling med dertil hørende spiseafdeling, jf. ovenfor under pkt. 3.3.2.

For så vidt angår spørgsmålet om opholdsbetaling, er jeg bekendt med, at Direktoratet for Kriminalforsorgen i november 1999 har afgivet en rapport om direktoratets inspektion af Pension Brøndbyhus. I denne rapport har direktoratet oplyst og udtalt følgende om regler om opholdsbetaling:

"Pensionerne er omfattet af direktoratets cirkulære af 28. september 1992 om arbejdstid og arbejdspenge samt ydelser til kost og selvforvaltning til indsatte i kriminalforsorgen. Der skal betales et beløb for opholdet. Beløbet fastsættes af direktoratet og udgør for tiden 30 kr. i døgnet.

Der henvises til cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv. § 8 og vejledningen hertil. Reglerne for opholdsbetaling fremgår af pensionens husorden.

Pensionen har oplyst, at pensionen tager stilling til om, og i givet fald hvor meget, den enkelte beboer skal betale for opholdet ud fra den enkelte beboers økonomiske forhold. Der tages udgangspunkt i den enkelte beboers indtægter (lønindkomst, bistandshjælp eller andet) og hvorvidt, og i givet fald hvor meget, den pågældende betaler i husleje udenfor pensionen.

...

Det er den pædagogiske grundtanke ved ophold på en af Kriminalforsorgens pensioner, at dagligdagen så vidt muligt skal fungere på samme måde som uden for Kriminalforsorgens system. Dette betyder, at en del af beboerne er i beskæftigelse eller uddannelse uden for pensionerne og oppebærer en indtægt. Tilsvarende kan beboerne som udgangspunkt få sociale ydelser til underhold på samme måde som personer på 'fri fod'. Betalingen for ophold på pensionerne hænger sammen med denne grundtanke og er et udtryk for, at der tilstræbes et 'normaliseringsprincip', som bl.a. indebærer at beboerne på pensionerne ikke skal favoriseres økonomisk, men derimod sidestilles med personer i egen bolig eller i andre boformer.

Rejseinspektionen finder som følge heraf, at reglerne om opholdsbetaling på pensionerne så vidt muligt bør følge reglerne om betaling for ophold i kommunale og amtskommunale boformer. I § 95, stk. 2, i lov om sociale service er det anført, at beboerne betaler for ophold i boformer efter §§ 91-94 og at beboerne i midlertidige botilbud, der bevarer egen bolig under opholdet, som udgangspunkt ikke betaler for boligen. Socialministeriet har fastsat nærmere regler om opholdsbetalingen i bekendtgørelse nr. 91 af 6. februar 1998 om betaling for botilbud mv. efter servicelovens kapitel 18 samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 92. Det fremgår således af §§ 2 og 3 i bekendtgørelsen, at beboere, der bevarer egen bolig under opholdet, som udgangspunkt ikke betaler for boligen og at betalingen i øvrigt fastsættes således, at der tages hensyn til udgifterne i forbindelse med opretholdelsen af boligen og således, at beboerne får mulighed for at opfylde deres hidtidige forpligtelser samt at de har et rimeligt beløb til personlige fornødenheder. Personer, der ikke har en indtægt, opkræves ikke betaling for opholdet.

Rejseinspektionen er på denne baggrund indforstået med de regler, som pensionen har oplyst at følge med hensyn til opkrævning af husleje for opholdet, idet der ligesom i boformer inden for det sociale område foretages en økonomisk beregning for den enkelte beboer, hvorefter det er beboerens rådighedsbeløb, som er afgørende for om vedkommende skal betale husleje."

Det blev i forbindelse med inspektionen oplyst, at såvel plus- som minusbeboere – hvad enten den pågældende har en arbejdsindkomst, modtager SU, arbejdsløshedsdagpenge eller kontanthjælp – betaler for opholdet. Det blev oplyst, at et enkelt værelse koster 850,00 kr. om måneden, et af de

store værelser 1.150,00 kr. om måneden og lejligheden 1.750,00 kr. om måneden. Der blev ikke oplyst nærmere detaljer eller nuancer.

I brevet af 2. februar 2000 har direktoratet hertil anført følgende:

”Direktoratet og pensionen kan oplyse, at alle beboere som udgangspunkt betaler husleje til pensionen. Der kan dog konkret dispenseres fra opholdsbetalingskravet. Dersom en beboer modtager bistandshjælp, har arbejdsindtægt, SU eller aflønnes med dagpenge, ser pensionen navnlig på, om pågældende betaler husleje andetsteds end til pensionen med henblik på at afgøre, om der i den konkrete sag skal dispenseres fra opholdsbetalingskravet, således at den pågældende ikke på grund af opholdsbetalingen udsættes for at pådrage sig gæld som følge af et misforhold mellem indtjeningen under opholdet og opholdsudgiften.”

Jeg anmoder pensionen om at uddybe de retningslinier som pensionen følger med hensyn til dispensation for opkrævning af husleje for opholdet i pensionen. Jeg beder herunder pensionen om at oplyse om pensionen – ligesom Pension Brøndbyhus og i boformer inden for det sociale område - foretager en økonomisk beregning for den enkelte beboer, hvorefter det er beboerens rådighedsbeløb som er afgørende for, om vedkommende skal betale husleje.

9. Lægebetjening

Der er ikke knyttet lægebetjening til pensionen. Pensionen kan ringe til en bestemt læge, hvis en ny beboer har behov for kontakt til en læge. Beboerne vælger i øvrigt selv, hvilken læge de vil være tilknyttet. Hvis en beboer har fået ordineret medicin, udleveres det af personalet.

Jeg anmoder pensionen om at oplyse, hvorvidt såvel ordineret receptpligtig medicin som antabus og håndkøbsmedicin opbevares af personalet. Jeg anmoder også pensionen om at oplyse, hvorledes den nævnte medicin opbevares.

10. Besøg

Det er tilladt at modtage besøg på pensionen – også besøg med overnatning.

Jeg forstod på det, der blev oplyst under inspektionen, at besøgsordningen praktiseres uden problemer.

11. Euforiserende stoffer

Det blev under inspektionen oplyst, at det er hændt, at der er fundet narkotika på pensionen. Tre beboere havde således tidligere været involveret i en sag om heroin. Der blev i den anledning afholdt et beboermøde, der afdækkede situationen. Den ene beboer, der var involveret, var prøveløsladt og forlod efter episoden pensionen. De to øvrige beboere, der begge også var prøveløsladte, blev på pensionen på fængselsvilkår. Kort tid forinden inspektionen havde politiet anholdt en af pensionens beboere efter ransagning af den pågældendes værelse.

Det blev endvidere oplyst, at der i aftalte behandlingsforløb tages urinprøver. Urinprøver tages også ved stikprøvekontrol – også af minusbeboere – ligesom der, for så vidt angår alle beboerkategorier, tages urinprøve tre uger efter indflytning.

12. Medarbejdere

I den nævnte folder er der også et afsnit om medarbejderne. Der står heri følgende:

”Pensionen Skejby er bemanded med 10 faste medarbejdere: socialrådgivere, socialpædagoger, en kontorassistent og en pedel.

Medarbejderne er fælles om den opfattelse, at man, ved *at tage ansvar* for sig selv og sine medbeboere og *søge indflydelse* på sit eget liv, opnår *personlig udvikling* og får *selvtillid* og *selvværd*.

Medarbejderne finder, at man gennem ansvar for sig selv og andre, og gennem uddannelse/beskæftigelse samt fritidsaktiviteter efter eget ønske, *udbygger sin selvrespekt*. *Derigennem bliver man i stand til at træffe nødvendige valg for fremtiden*. Samtidig bliver man bedre til at vurdere de negative situationer, som udløste kriminaliteten.

Det er medarbejdernes erfaring, at man gennem ansvar for fællesskabet udvikler ansvar for sig selv, og gennem loyalitet og solidaritet over for sin gruppe bliver stærk – ikke mindst i situationer som er alvorlige for en selv.

Medarbejdernes rolle på pensionen er derfor at igangsætte og bakke de sociale processer op, der er nødvendige for, at et fællesskab kan fungere og udvikle sig.

Det er afgørende for fællesskabet, at beboere og medarbejdere *åbent* tackler konflikter og uenigheder. Det er medarbejdernes hovedopgave i samarbejde med beboere at sikre, problemerne bliver lagt frem, så de forstås af alle, og alle bliver hørt og taget alvorligt.

Endelig er det medarbejdernes ønske, at ingen isoleres fra fællesskabet, og at den, der har problemer, ikke føler sig alene, men finder støtte og opbakning til at komme videre”.

13. Husorden

Efter bestemmelsen i § 5 i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv. skal hver pension have en husorden, der indeholder regler om betingelserne for opholdet og oplysning om, hvilke overtrædelser der kan medføre bortvisning. Husordenen skal godkendes af direktoratet.

I direktoratets vejledning af den samme dato til cirkulæret er det vedrørende cirkulærets § 5 anført, at en husorden mindst skal indeholde afsnit om reglerne for opholdsbetaling, hvilke overtrædelser af husordenen og vilkår i øvrigt, der kan føre til bortvisning, beboernes adgang til at klage til direk-

toratet over pensionens afgørelser, reglerne for opbevaring og dosering af receptpligtig medicin, og beboernes adgang til at have husdyr på pensionen. I vejledningen er det også angivet, at der skal være et afsnit om optagelsesprocedurer i beskrivelsen af de enkelte pensioner. Ifølge vejledningen fremgår det af pensionsbeskrivelserne, om beboerne kan have børn hos sig under opholdet. Jeg forstår det sådan, at denne oplysning **skal** fremgå af pensionsbeskrivelserne.

Forud for inspektionen oplyste lederen af pensionen, at pensionen ikke havde nogen husorden ud over den folder, der er nævnt ovenfor. I brevet af 2. februar 2000 har pensionen oplyst ”at pensionen ved forbesøg, optagelsessamtaler og under gruppemøder/beboermøder gennemgår reglerne for ophold på pensionen ud fra folderen, men selvfølgelig også ud fra praksis – og det er den ’gamle’ husorden.”

Direktoratet har vedlagt et eksemplar af beskrivelse af pensionen og husorden som den er udfærdiget i 1987 i samarbejde med pensionen og direktoratet. Det er samtidig oplyst at en ny husorden er ved at blive udarbejdet.

Denne beskrivelse og husorden indeholder de oplysninger som vejledningen kræver.

Jeg tager til efterretning at der er udfærdiget en husorden for Pensionen Skejby, og at denne opfylder de krav der er angivet i direktoratets cirkulære og vejledning, begge af 4. juni 1993. Jeg har endvidere noteret mig at husordenen er i færd med at blive ændret, og jeg anmoder om at modtage et eksemplar af den nye husorden når den foreligger og er godkendt af direktoratet.

Efter cirkulærets § 5, stk. 2, skal den pågældende inden optagelse på pensionen gøres bekendt med pensionens husorden og eventuelle supplerende regler for opholdet. Efter vejledningen skal den pågældende inden optagelsen have adgang til at se pensionens husorden og om muligt have udleveret et eksemplar. Ifølge forordet til den beskrivelse fra 1987 som direktoratet vedlagde sit brev af 2. februar 2000, skal den der ønsker at flytte ind på en pension i forbindelse med drøftelser om indflytning eller ved forudgående besøg på pensionen have udleveret en husorden.

Pensionens folder indeholder ikke oplysning om alle de forhold som kræves efter vejledningen. Der mangler afsnit om regler for opholdsbetaling, beboernes adgang til at klage til direktoratet over pensionens afgørelser, reglerne for opbevaring og dosering af receptpligtig medicin og beboernes adgang til at have husdyr på pensionen. Der kan efter min opfattelse endvidere rejses spørgsmål om, hvorvidt folderen indeholder et fyldestgørende - i sin opregning og form - afsnit om, hvilke overtrædelser der kan medføre bortvisning.

Da pensionen har oplyst at den ved forbesøg og optagelsessamtaler mv. ikke kun gennemgår reglerne for ophold på pensionen ud fra folderen, men også ud fra praksis i den "gamle" husorden, lægger jeg til grund at pensionen – i overensstemmelse med cirkulærets § 5, stk. 2, - gør personer, der søger optagelse på pensionen, bekendt med (reglerne i) pensionens husorden og eventuelle supplerende regler for opholdet inden optagelsen.

Jeg går ud fra at pensionen samtidig udleverer folderen til de pågældende, men på det foreliggende grundlag må jeg lægge til grund at husordenen ikke også udleveres.

Idet jeg går ud fra at pensionen fremover også udleverer husordenen til de pågældende, jf. forpligtelsen hertil i forordet til beskrivelsen fra 1987 af pensionerne, foretager jeg mig ikke mere vedrørende dette forhold.

14. Tilbageførsel

Det blev under inspektionen oplyst, at der sker meget få tilbageførsler. Hvis der konstateres problemer hos en beboer, f.eks. i relation til alkohol, kan den pågældende få en karantæneperiode, hvor han eller hun opholder sig et andet sted, f.eks. i Arresthuset i Århus. Ledelsen forsøger med karantænebeslutninger, før der træffes afgørelse om eventuel tilbageførsel til moderanstalt.

Det blev endvidere oplyst, at moderanstalten kontaktes, hvis forholdet efter en nærmere vurdering anses for at være alvorligt. Pensionen foretager en afhøring på moderanstaltens vegne. Afhøringen faxes til moderanstalten, der herefter undersøger sagen nærmere. Moderanstalten foretager eventuelt en egen afhøring og vurderer herefter, hvorvidt der kan være tale om et fortsat ophold.

15. Gennemgang af sager om tilbageførsel og bortvisning

I forbindelse med inspektionen bad jeg om at modtage noteringer, journaltilførsler og andet, som pensionen har, vedrørende sager inden for perioden fra den 1. marts 1999 og et år bagud om henholdsvis tilbageførsel til moderanstalt og bortvisning fra pensionen.

Jeg modtog i den anledning kopi af journalmateriale vedrørende beboere, der var blevet bortvist, havde fået karantæne, eller var blevet tilbageført i perioden fra den 7. januar 1998 til den 3. februar 1999.

Pensionen oplyste ved fremsendelse af materialet, at den ikke er i besiddelse af de afhøringer, der er foretaget af fængslerne, da de er udført af fængselspersonalet og beror i fængslernes journaler.

Tre sager vedrører karantæne. Beboernes retlige status er henholdsvis en prøveløsladt, en afsoner, der er overført efter straffelovens § 49, stk. 2, og en udstationeret. Disse sager er ikke omfattet af min anmodning om at modtage journalmateriale, og jeg har derfor ikke foretaget mig noget i relation til disse sager.

Ved gennemgangen af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på, hvorvidt proceduren i henhold til de gældende regler er blevet fulgt.

15.1.

Tre sager vedrører tilbageførsel. I to af sagerne er det oplyst, at beboerne er udstationerede, og i den tredje sag (der efter det oplyste vedrører en forvaringsdømt) fremgår det af et brev i sagen fra Justitsministeriet, at der er givet tilladelse til udstationering på nærmere angivne vilkår.

Tilbageførsel til moderanstalten er reguleret i § 6 i Direktoratet for Kriminalforsorgens cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv. I § 6, stk. 8, er det anført, at tilbageførsel af beboere, der er omfattet af cirkulærets § 1, stk. 1, nr. 2 (udstationerede), sker efter reglerne i § 13 i cirkulære af 18. marts 1986 om udgang til indsatte. (Tilbageførsel af domfældte, der er omfattet af straffelovens § 49, stk. 2, sker efter cirkulære af 6. januar 1985 om overførsel af domfældte efter straffelovens § 49, stk. 2, til behandlingsinstitutioner og plejehjem mv.).

I alle tre sager er der, som det fremgår ovenfor, sket tilbageførsel af udstationerede. Jeg går ud fra, at disse tilbageførsler er sket efter cirkulæret af 18. marts 1986 (udgangscirkulæret).

Efter § 13, stk. 1, i udgangscirkulæret træffes bestemmelse om tilbagekaldelse af en tilladelse til udgang på grundlag af foreliggende indberetninger. Institutionens leder afgør, om det af hensyn til klarlæggelse af sagens omstændigheder er påkrævet at indhente yderligere indberetninger eller foretage afhøring af personale eller indsatte. Den afhørte skal have lejlighed til at godkende referatet af sin forklaring, og det skal fremgå af notatet fra afhøringen, om godkendelse er sket. Afhøringer skal overværes af en af institutionens funktionærer.

I forbindelse med inspektion af Pensionen Engelsborg har retschefen ved Folketingets Ombudsmand udtalt, at han forstår henvisningen i § 6, stk. 8, i

cirkulæret af 4. juni 1993 til § 13 i udgangscirkulæret således, at det er moderanstalten, der træffer afgørelsen om tilbageførsel efter en indberetning fra pensionen.

I en sag er det oplyst, at beboerens retlige status er forvaring. Det fremgår af det modtagne materiale, at den pågældende den 20. marts 1998 af direktoratet fik tilladelse til udstationering til Pensionen Skejby på nærmere angivne vilkår. Af tilladelsen fremgår det, at den pågældende ved uregelmæssigheder kunne tilbageføres efter aftale mellem pensionen, Statsfængslet i Horsens, og Anstalten ved Herstedvester uden forelæggelse for direktoratet, hvis det af tidsmæssige grunde var påkrævet. Forelæggelse for direktoratet skulle i givet fald ske snarest efter.

Af journalnotatet fremgår det, at beboeren selv havde givet udtryk for et ønske om at vende tilbage til Anstalten ved Herstedvester. Efter kontakt mellem pensionen, Statsfængslet i Horsens og Anstalten ved Herstedvester rejste den pågældende den 1. september 1998 til Anstalten ved Herstedvester. Den 3. september 1998 aflagde beboeren en urinprøve i Anstalten ved Herstedvester. Prøven viste, at den pågældende havde indtaget kokain, og direktoratet meddelte herefter den 24. september 1998 den pågældende, at tilladelsen til udstationering var bortfaldet.

Jeg foretager mig ikke noget vedrørende den sag i relation til Pensionen Skejby.

Som det fremgår af det, der er anført ovenfor, har retschefen i forbindelse med inspektion af Pensionen Engelsborg udtalt, at han forstår henvisningen i § 6, stk. 8, i cirkulæret af 4. juni 1993 til § 13 i udgangscirkulæret således, at det er moderanstalten, der træffer afgørelsen om tilbageførsel efter en indberetning fra pensionen.

For så vidt angår tilfælde - som f.eks. det konkrete omtalt umiddelbart ovenfor - hvor kompetencen til at give tilladelse til udgang efter udgangscirkulærets §§ 1, stk. 2, 2, stk. 2, og 3, stk. 3, er hos direktoratet (for så vidt angår § 2, stk. 2, tilfælde efter fællesmøde mellem direktoratet og anstalten), går jeg ud fra, at det også er direktoratet, der har kompetencen til at tilbagekalde en sådan tilladelse. (I den konkrete sag har direktoratet da også truffet afgørelsen om tilbagekaldelse af tilladelsen til udgang). Dette kompetencespørgsmål fremgår imidlertid ikke af § 13 i direktoratets udgangscirkulære af 18. marts 1986.

I sagen vedrørende tilbageførsel den 16. september 1998 fremgår det af journalmaterialet, at beboeren den 14. september 1998 havde fremsat en udtalelse, der af personalet blev opfattet som en trussel. Beboeren havde udtalt: "[J]eg skal nok få hævn". Dagen efter (den 15. september 1998) orienterede personalet på pensionen telefonisk Statsfængslet på Kragsskovhede om "ovenstående", hvilket jeg forstår som en orientering om den fremsatte trussel. I journalen er der herefter foretaget følgende notat:

"Sagt at vi ikke kan have ... boende under disse omstændigheder m. trusler – men at jeg først selv vil afhøre ham. Jeg angiver at man evt. kunne fortsætte frigang fra arrest. Jeg lover at ringe i morgen tidlig ang. resultatet af afhøringen. ... er enig i vor sandsynlige reaktion og i fortsat frigang fra arrest.

Opr. Fra KGH - ... - Der er plads i Randers Arrest fra i morgen. ...

...

Opr. Fra ... SF Kragsskovhede. Aftalt at udg.till. gældende fra 16.09. faxes hertil – udl. t. ... som skal us. denne.

Har haft ... til samtale ang. Hændelsen i går aftes. Samtalen overværedes af ... læser det til journalen anførte og erklærer ikke at mene at have brugt ordet HÆVN. Han erkender at have været meget ophidset ved tilbagevenden ca. 00.00. Jeg forelagde ham at vi ikke kunne have ham boende på det foreliggende, men at han kunne blive overført til Arresten i Randers m.h.p. færdiggørelse af uddannelse. SF Kragsskovhede havde lovet pr.løsl. efter 1 måned hvis det gik godt. ... acc. denne løsning. ...

...

...

...

Ori. ... KG.Hede om ovenstående Oplyst at vi har ori. forvaltningen – lovet at ori. når ... kører herfra – tage kopi af journalen snarest. ...

...

...

...

Sendt diverse journalsider m.m. til SF Kragkovhede til videre foranstaltning.”

I den anden sag vedrørende en beslutning af 21. juni 1998 om tilbageførsel fremgår det, at beboeren dagen forinden kontaktede personalet og oplyste, at han havde røget heroin. Den efterfølgende dag blev der afholdt et beboermøde. Af journalnotatet fremgår herefter bl.a. følgende:

”Ekstraordinært beboermøde hvor beboerne slutter op om at ... ikke kan blive boende aktuelt. ... siger i den forbindelse JA til at afsone færdig i Arresten i Århus og ... Han er vejledt om ankenulighed. Aftalt med Århus Arrest at jeg kan tilbageføre ... d.d.”.

Af en forhørs-, situationsrapport fra den 21. juni 1998 fremgår bl.a. følgende:

”Den 21.6.98 afholdt ekstraordinært beboermøde hvor der slutes op om at ... ikke aktuelt kan bo her. Han er besluttet tilbageført, accepterer dette og aftaler med mig at han ...

... er vejledt om muligheden for at klage over ovennævnte afgørelse, oplyser i den forbindelse at han ikke ønsker dette.”

Journalen er efterfølgende påført en oplysning om, at den pågældende beboer bortgik og blev efterlyst af politiet. Det er endvidere ligeledes efterfølgende anført i journalen, at forhørsrapporten blev faxet til Arresthuset i Århus.

I mangel af andet materiale og på grund af formuleringerne af journalnotaterne kan der i de nævnte to sager efter min umiddelbare opfattelse rejses spørgsmål ved, hvorvidt pensionen har opfattet sig som værende kompetent til at træffe afgørelse i sagerne, ligesom der kan rejses spørgsmål ved, hvorvidt afgørelsen om tilbageførsel rent faktisk er truffet af den kompetente myndighed.

Jeg beder pensionen og direktoratet om en udtalelse om disse spørgsmål i relation til de nævnte to sager.

I den sidstnævnte sag fremstår beslutningen/indstillingen endvidere umiddelbart som truffet/vedtaget af beboermødet ("slutter op om"). Jeg går ud fra, at beslutninger/indstillinger, som pensionen i øvrigt har kompetence til at træffe/udarbejde, træffes/udarbejdes af ledelsen af pensionen, og at der alene er tale om, at de øvrige beboere under et beboermøde får lejlighed til udtale deres opfattelse af sagen. Formuleringen i journalnotatet "slutter op om" forekommer mindre heldig, og er som nævnt egnet til at efterlade det indtryk, at beboermødet er tillagt en egentlig kompetence.

Det fremgår ikke af § 13, hvilke oplysninger indberetningen skal indeholde, eller på hvilken måde, der skal ske indberetning. Det fremgår således ikke, om indberetning skal ske skriftligt eller kan ske mundtlig.

I den første sag fremgår det ikke af journalnotaterne, at der er udfærdiget en skriftlig indberetning. Det fremgår blot, at moderanstalten – går jeg ud fra – er orienteret telefonisk. I den anden sag fremgår der til belysning af spørgsmålet om indberetning blot, at der er udfærdiget en (efterfølgende) forhørs-, situationsrapport, og at denne efterfølgende er sendt til moderanstalten – går jeg igen ud fra.

Jeg anmoder direktoratet om nærmere at redegøre for, dels hvilke oplysninger en indberetning efter direktoratets opfattelse skal indeholde, dels på hvilken måde der skal ske indberetning.

15.2.

Fem sager vedrører bortvisning. Beboernes retlige status i disse sager er henholdsvis prøveløsladte (2), betinget dømte (2) og en beboer med idømt foranstaltning efter straffelovens § 68, 2. pkt.

Efter bestemmelsen i § 6, stk. 1, i direktoratets cirkulære af 4. juni 1993 om anvendelse af kriminalforsorgens pensioner mv. kan der ske bortvisning, hvis beboeren overtræder vilkårene for opholdet, eller hvis beboeren gør sig skyldig i grov eller gentagen overtrædelse af pensionens husorden. Bestemmelse om bortvisning træffes af pensionens forstander eller af den, forstanderen bemyndiger hertil (§ 6, stk. 2). Pensionens forstander eller den bemyndigede afgør, om det af hensyn til klarlæggelse af sagens omstændigheder er påkrævet at indhente yderligere oplysninger eller foretage afhøringer af personale eller andre beboere (§ 6, stk. 3). Den, der har afgivet forklaring, skal have lejlighed til at godkende referat af sin forklaring, og det skal fremgå af notatet fra afhøringerne, om godkendelse er sket. Beboeren skal, medmindre omstændighederne ikke tillader det, have lejlighed til at udtale sig forinden bortvisning. Afhøring af beboeren eller personale i forbindelse med bortvisning skal så vidt muligt overværes af en af pensionens øvrige ansatte (§ 6, stk. 4). Om bortvisning udfærdiges et notat med angivelse af begrundelse for afgørelsen. Beboeren skal efter anmodning have udskrift af notatet. Oplysninger kan dog udelades i det omfang, hensynet til pensionens sikkerhed eller enkeltpersoner klart tilsiger det (§ 6, stk. 5). Beboeren skal gøres bekendt med, at afgørelsen kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen (§ 6, stk. 6). Påklages en afgørelse om bortvisning, kan pensionen bestemme, at bortvisningen stilles i bero, indtil klagesagen er afgjort (§ 6, stk. 7).

Af direktoratets vejledning af 4. juni 1993 til cirkulæret fremgår det i relation til cirkulærets § 6, at bortvisning i ganske særlige tilfælde kan ske umiddelbart. Hvis der sker bortvisning med så kort varsel, at fremgangsmåden i § 6, stk. 3-6, ikke kan følges, skal den medarbejder, der foretager bortvisningen, straks efter det foretagne udfærdige et notat med nøje beskrivelse af bortvisningsgrundlaget og den trufne afgørelse.

Den ene sag vedrører en bortvisning den 22. januar 1999. Beboeren i den sag var prøveløsladt. Af journalnotatet fremgår det, at beboeren på grund af handel med og misbrug af heroin på pensionen blev bortvist fra pensionen. Forinden bortvisningen afholdt forstanderen og en medarbejder en samtale med den pågældende, hvorunder beboeren erkendte forholdet. I journalen er det bl.a. anført:

”... erkender at have ....., p.b.g. af dette er det nu besluttet at ... skal forlade pensionen øjeblikkeligt”.

Det fremgår ikke af journalnotatet, at der er udfærdiget et særskilt notat fra afhøringen. Jeg går derfor ud fra, at det ikke er tilfældet.

Af journaltilførslen fremgår det ikke, om beboeren har godkendt referatet af den forklaring, som han afgav (erkendelsen), ligesom det ikke fremgår, hvorvidt beboeren blev vejledt om klagemuligheden.

Jeg anmoder pensionen om at oplyse, dels hvorvidt beboeren godkendte referatet af forklaringen, dels årsagen til, at notatet ikke indeholder oplysninger vedrørende dette spørgsmål. Jeg anmoder også pensionen om at oplyse, hvorvidt beboeren modtog klagevejledning.

Herudover anmoder jeg direktoratet om en udtalelse om, hvorvidt den begrundelse, der efter cirkulærets § 6, stk. 5, skal fremgå af notatet, skal opfylde bestemmelsen i forvaltningslovens § 24. I bekræftende fald beder jeg direktoratet tillige om at udtale sig om, hvorvidt der i sagen blev meddelt den pågældende en fyldestgørende begrundelse.

I den anden sag, der vedrører en prøveløsladt, aflagde beboeren en urinprøve den 22. maj 1998. Resultatet forelå den 25. maj 1998 og viste, at prøven var positiv for cannabinoler. Den samme dag er journalen efterfølgende tilført oplysning om en samtale med beboeren om en praktikplads. Den 25. eller 26. maj 1998 afgav beboeren en ny prøve med det samme resultat. Resultatet forelå den 29. maj 1998. Der er ikke tilført journalen oplysninger om samtale med beboeren i anledning af resultaterne af urinprøverne. Der er derimod tilført oplysninger om, at beboeren (den 31. maj 1998) har hygget sig noget af tiden på pensionen. Herefter er der bl.a. noteringer om opringninger fra beboerens arbejdsplads om, at beboeren ikke er mødt på arbejde, ligesom der i perioden fra den 3. juni 1998 til den 11. juni 1998 er noteringer om, at beboeren ikke er set på pensionen. Den 11. juni 1998 er det anført, at det på et medarbejdermøde er besluttet, at den pågældende beboer ikke kunne bo på pensionen. Den 12. juni 1998 er det i journalen anført, at pensionen har modtaget en opringning om, at beboeren er et andet sted (en anden institution går jeg ud fra). Om denne samtale er der endvidere anført følgende:

”... orienteres kort om ...s afrejse og overtrædelse”.

Af journalen fremgår der endvidere for den 13. juni 1998 følgende:

”... kommer lørdag formiddag for at få afklaret om han stadig bor her. Han oplyser at han ikke har fået oplyst via ..., at han ikke kan bo her og derfor skal aflevere nøglen - ... fortæller at hans nøgle ligger på ... Aftalt at ... kommer igen og afleverer nøgle samt udleveret sine ejendele”.

Også i denne sag lægger jeg til grund, at der ikke er udfærdiget særskilte notater.

Efter min umiddelbare opfattelse har pensionen ikke forholdt sig i overensstemmelse med bestemmelserne i cirkulærets § 6, stk. 4-6 og direktoratets vejledning til denne bestemmelse. Forinden jeg tager endelig stilling til spørgsmålet, anmoder jeg pensionen om en udtalelse om spørgsmålet. Hvis der efter pensionens opfattelse er forholdt i overensstemmelse med de anførte bestemmelser, og dette fremgår af særskilte notater, beder jeg om at få tilsendt kopi af sådanne notater.

Den tredje sag vedrører en beboer med en betinget dom. Det er oplyst, at dommen er betinget og med vilkår bl.a. om, at den pågældende undergiver sig sexologisk/psykiatrisk behandling i prøvetiden, og at behandling indledes med et institutionsophold af seks måneders varighed.

Af journalnotatet i den sag fremgår det, at en anden beboer indberettede, at han i sin postkasse havde fundet et brev med seksuelt indhold. Dagen efter fandt denne anden beboer et kondom uden for sin dør. Personalet mistænkte beboeren med den betingede dom for at have begået forholdene og afhørte ham i den anledning den 15. april 1998. Det fremgår af journalnotatet, at forhøret blev overværet af et personalemedlem.

Heller ikke i denne sag er der – så vidt ses – udfærdiget et særskilt notat (notat ud over journaltilførslen) om forhøret. Journalnotatet indeholder ikke oplysninger om, hvorvidt beboeren fik lejlighed til at godkende referatet af sin forklaring, og hvorvidt der i så fald skete godkendelse. Journaltilførslen indeholder heller ikke oplysning om, at der blev truffet afgørelse om bortvisning og begrundelsen herfor.

Af journalnotat for den 16. april 1998 er det under notering om indholdet af en telefonsamtale med Retspsykiatrisk Afdeling, Psykiatrisk Hospital i Århus, anført, at beboeren ”afleverer skrivelse om beslutning”. Jeg forstår dette notat sådan, at beboeren har afleveret et brev til pensionen, og ikke sådan at pensionen har sendt et brev til beboeren om afgørelsen om bortvisning. For den efterfølgende dag er det noteret ”Vejleder om adgang til klage”. Jeg forstår dette notat sådan, at beboeren er blevet vejledt om adgang til klage.

Efter min umiddelbare opfattelse har pensionen i denne sag ikke forholdt sig i overensstemmelse med bestemmelserne i cirkulæret § 6, stk. 4 og 5. Også i denne sag beder jeg pensionen om en udtalelse vedrørende dette spørgsmål. Hvis der er udfærdiget særskilte notater, der belyser spørgsmålet, beder jeg om at modtage kopi heraf.

Den fjerde sag vedrører ligeledes en beboer med en betinget dom. Der er til journalen anført oplysninger om en episode søndag den 12. juli 1998 vedrørende alkoholmisbrug. For den 15. juli 1998 er det oplyst, at beboeren havde fået tilladelse til at låne pensionens fiskekutter. Beboeren vendte imidlertid ikke tilbage fra sejlturen til aftalt tid, ligesom beboeren under opringing i forbindelse med sejlturen lød påvirket. For den 16. juli 1998 er det noteret, at beboeren ikke var på sit værelse, og at andre beboere havde oplyst, at beboeren efter sejlturen var taget i byen. Der er yderligere anført oplysninger om, at det var konstateret, at fiskekutteren var væk fra sin sædvanlige plads. Fiskekutteren blev senere den samme dag fundet med beboeren ombord.

Af journalnotat for den 16. juli 1998 fremgår det også, at der den samme eftermiddag blev afholdt en samtale med beboeren. Om samtalen fremgår følgende af journalnotatet:

”... - forklarer at han ikke kan holde Skejby u[d] i går – tog derfor på bodega og tog derefter ned på båden hvor han sov. Han forklarer at han ikke var særlig beruset. I morges sejlede han en lille tur og fik motorstop –

Jeg forklarer ... at vi ikke kan lade ham bo her – dels p.g.a. episoden i weekenden – dels p.g.a. aktuelle episode. Han kan godt forstå dette men er træt af sig selv og sine kvajheder. Udl. rejserekv. til ... han har i dag afleveret nøgler. Vi har aftalt at han kontakter ... i morgen. Dette vil også ske herfra. Hans møbler er stadig her. Vi har en aftale om at han kontakter os senere. ... forlader huset hurtigt – tager kun taske med.”

Journalnotatet indeholder – som det fremgår – ikke oplysninger om, at beboeren fik lejlighed til at godkende referatet af sin forklaring, ligesom det heller ikke fremgår, hvorvidt beboeren i givet fald godkendte referatet. Det er ikke noteret, at et personalemedlem overværede denne samtale, hvorfor jeg går ud fra, at det ikke var tilfældet. Som begrundelse for afgørelsen om bortvisning er der i journalen blot henvist til ”episoden i weekenden” og ”aktuelle episode”. Der fremgår endvidere af journalnotatet ingen klagevejledning.

I denne sag har pensionen efter min umiddelbare opfattelse ikke forholdt sig i overensstemmelse med bestemmelserne i cirkulærets § 6, stk. 4 - 6. Jeg beder pensionen om en udtalelse om spørgsmålet. Hvis pensionen har udfærdiget særskilte notater, der belyser spørgsmålet, beder jeg også i denne sag om at modtage sådanne notater.

Om den femte sag er det oplyst, at den vedrører en beboer med en idømt foranstaltning efter straffelovens § 68, 2. pkt.

I forbindelse med optagelsessamtalen og den efterfølgende indflytning i starten af januar 1998 var der tale om aftalebrud. Ved urinprøver den 5. og 6. januar 1998 blev der påvist henholdsvis amfetamin og amfetamin og kokain. Af journalnotatet fremgår til belysning af afgørelsen om bortvisning følgende:

”På dagens overlappning besluttet at ... ikke kan bo her mere. Afgørelsen er truffet tlf. i samråd med forstander HJ Tholstrup og det er aftalt at ... fraflytter omgående. Spurgt ... hvornår han sidst har indtaget euforiserende stoffer. Han påstår natten til den 2. januar er sidste gang. Oplyst at urinprøven påviser noget andet hvilket han ikke vil erkende.

Efterfølgende bedt ham pakke hans ting. I den forbindelse oplyser han at han tager ophold hos enten moderen eller kæresten.”

Heller ikke i denne sag ses der at være udarbejdet særskilte notater.

Det fremgår ikke af journalnotaterne, at samtalen med beboeren blev overværet af andre medarbejdere. Det fremgår heller ikke, at beboeren fik lejlighed til at godkende referatet af sin forklaring, og hvorvidt der i givet fald skete godkendelse. I journalnotatet er der ikke angivet en begrundelse for afgørelsen, ligesom beboeren ikke ses vejledt om sin klagemulighed.

Heller ikke i denne sag har pensionen efter min umiddelbare opfattelse forholdt sig i overensstemmelse med bestemmelserne i cirkulærets § 6, stk. 4 – 6. Jeg beder pensionen om en udtalelse om spørgsmålet. Hvis pensionen har udfærdiget særskilte notater, der belyser spørgsmålet, beder jeg om at modtage sådanne notater.

16. Opfølgning

Jeg beder om, at pensionens udtalelser mv. tilbagesendes gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen, som jeg ligeledes beder om udtalelser.

17. Underretning

Denne rapport sendes til Pensionen Skejby, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og pensionens beboere.

Inspektionschef
Lennart Frandsen